

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Εργαστήριο
Αρχαίου Δράματος
και Θεατρολογικής Έρευνας
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

«ΧΑΜΕΝΟΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ»

ή

(ΔΙ)ΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ
ΤΙΣ ΑΔΗΜΟΣΙΕΥΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ

3 Ιουνίου 2024

Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α.

Προσέλευση – Εγγραφές
9:00-9:30

Χαιρετισμοί
9:30-10:00

- **Σοφία Παπαϊωάννου**, Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών, Διεθνών Σχέσεων και Εξωστρέφειας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγήτρια Τμήματος Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α.

- **Δημήτρης Δρόσος**, Κοσμήτωρ Φιλοσοφικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητής Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α.

*

- «Σύντομη παρουσίαση του ερευνητικού προγράμματος: **Αθημοσίεντες μεταφράσεις αρχαίου δράματος: Εντοπισμός – Καταγραφή – Συγκέντρωση - Αξιολόγηση**» από την **Καίτη Διαμαντάκου**, Διευδύντρια Εργαστηρίου Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας Ε.Κ.Π.Α.

Ομιλία (& Συζήτηση)
10:00-10:30

Θεόδωρος Κ. Στεφανόπουλος: «έν εξελίξει»

*

Δρώμενο: Βάκχες X 5

10:30-10:45

Α΄ Συνεδρία

10:45-11:45

19ος αιώνας – Μεσοπόλεμος

Προεδρία: Μαίρη Μπαϊρακτάρη

10:45-11:00 Έρη Γεωργακάκη: «Λανθάνουσες μεταφράσεις ευριπίδειων δραμάτων κατά τον 19ο αιώνα: Η περίπτωση του *Ηρακλή Μαινόμενου*»

11:00-11:15 Άννα Μαυρολέων: «Η μετάφραση της *Ορέστειας* (1903) του Γ. Σωτηριάδη “πυρπολεί” το Βασιλικό θέατρο»

11:15-11:30 Ευδοκία Δεληπέτρου: «Μία “θαυμαστή” άγνωστη μετάφραση. *Οιδίπους Τύραννος* από τον Μιχάλη Αναστασίου»

11:30-11:45 Συζήτηση

Β΄ Συνεδρία

11:45-13:00

Μεταπολεμική, μεταπολιτευτική και νεότερη Ελλάδα

Προεδρία: Γρηγόρης Ιωαννίδης

11:45-12:00 Άγης Μαρίνης: «Ο Αλέξης Σολομός ως μεταφραστής των αριστοφανικών *Ορνίθων* (1979)»

12:00-12:15 Αλέξανδρος Κοέν: «Η διπλή επίσκεψη του Αλέξη Σολομού στις αριστοφανικές *Εκκλησιάζουσες* (1956/1981)»

12:15-12:30 Κωνσταντίνα Ζηροπούλου: «Η μετάφραση/διασκευή του *Ορέστη* από τον Γιώργο Σεβαστίκογλου (1982). Μια διαδρομή από το Παρίσι στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου»

12:30-12:45 Μάνος Δαμασκηνός: «Το μεταφραστικό “άρμα” του *Ιππολύτου*: Η περίπτωση της ανέκδοτης μετάφρασης του Δημήτρη Δημητριάδη (1989)»

12:45-13:00 Συζήτηση

Ομιλία (& Συζήτηση)

13:00-13:30

Δημήτρης Μαυρικός: «“ὧ̃ φιλάτου μνημεῖον ἀνθρώπων” ἢ
το βιβλίο ως μνημείο της ανθρωπίνης φωνής»

Γ΄ Συνεδρία

13:30-14:45

**Μεταφρασεολογικά ζητήματα και μεταφραστικά
παραδείγματα I**

Προεδρία: Καίτη Διαμαντάκου

13:30-13:45 Ελένη Γκαστή: «Ευριπίδου *Βάκχαι*: Ερμηνευτικές
τροπές και μεταφραστικές ανατροπές στην απόδοση του Λεωνίδα
Ζενάκου»

13:45-14:00 Τιτίκα Δημητρούλια: «Λογοτέχνες μεταφραστές στη
Μεταπολίτευση: Ο Θανάσης Βαλτινός μεταφράζει την *Ορέστεια* του
Αισχύλου».

14:00-14:15 Μαίρη Μπαϊρακτάρη: «Η μετάφραση της *Ηλέκτρας*
του Σοφοκλή από τον Δημήτρη Μαυρικό: Εν αρχή ην ο λόγος, εν αρχή
ην ο ηθοποιός»

14:15-14:30 Βίκυ Μαντέλη: «Μετάφραση και δραματουργική
διασκευή στις παραστάσεις αρχαίου δράματος στο ελληνικό θέατρο:
Παρατηρήσεις, ερωτήματα, συμπεράσματα»

14:30-14:45 Συζήτηση

Διάλειμμα

14:45-15:15

*

Δρώμενο: Λυσιστράτη X 5

15:15-15:30

Δ΄ Συνεδρία

15:30-16:45

Μεταφρασεολογικά ζητήματα και μεταφραστικά παραδείγματα II

Προεδρία: Ιωάννα Ρεμεδιάκη

15:30-15:45 Αύρα Ξεπαπαδάκου – Ιώ Μανωλέσσου: «Μεταφράζοντας τη *Λυσιστράτη* τον 21ο αιώνα: Θεωρητικός στοχασμός, μεθοδολογική προσέγγιση, πρακτική εφαρμογή»

15:45-16:00 Δημήτρης Σταμάτης: «Ανασυνδέτοντας Φλύακες: Απόπειρα αποκατάστασης του κειμένου και ανασύνδεσης των έργων στο πλαίσιο πανεπιστημιακής διδασκαλίας»

16:00-16:15 Μαρία Γεωργούση: «Ο φιλολογικός, υπομνηματισμένος και μεταφρασμένος, *Προμηθεύς Δεσμώτης* του Γεράσιμου Α. Μαρκαντωνάτου»

16:15-16:30 Αντώνης Γκρίτσης: «Μεταφράζοντας τις *Τραχίνιες* του Σοφοκλή. Ζητήματα και διαδικασίες μετάφρασης προς ένα νέο κείμενο παράστασης»

16:30-16:45 Συζήτηση

Ε΄ Συνεδρία

16:45-18:00

Στις αρχές της νέας χιλιετίας

Προεδρία: Τιτίκα Δημητρούλια

16:45-17:00 Γρηγόρης Ιωαννίδης: «Μια τριγωνική σχέση γύρω από τη *Μήδεια* του Ευριπίδη. Η διπλή προσέγγιση του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου (2001, 2013) και μια ‘αόρατη’ μετάφραση»

17:00-17:15 Ιωάννα Ρεμεδιάκη: «Η μετάφραση του *Οιδίποδα Τυράννου* από τον Ν. Παναγιωτόπουλο. Ανεπίδοτα και άλλα»

17:15-17:30 Κατερίνα Αρβανίτη: «Από ένα κείμενο για μια παράσταση στην αρχαιότητα σε ένα κείμενο για μια σύγχρονη θεατρική παρουσία». Η “θεατρικότητα” των *Τρωάδων* του Κωστή Κολώτα»

17:30-17:45 Μιχαέλα Αντωνίου: «Διασκευάζοντας αρχαία κωμωδία. Η κωμωδία ως υπαρξιακή τραγωδία. *Βατράχια* του 2023»

17:45-18:00 Συζήτηση

Ομιλία (& Συζήτηση)

18:00-18:30

Δημήτρης Δημητριάδης: «Εις εαυτόν»

*

Απολογισμός – Πέρασ των εργασιών της Ημερίδας

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ

Μιχαέλα Αντωνίου. Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Σκηνοθέτρια, Ηθοποιός, Συγγραφέας, Μεταφράστρια

Κατερίνα Αρβανίτη. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πατρών

Έρη Γεωργακάκη. Διδάκτωρ Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α., – Προϊσταμένη Τμήματος Πολιτισμού Δήμου Πετρούπολης, Καλλιτεχνική Υπεύθυνη του Διεθνούς Φεστιβάλ Πέτρας

Μαρία Γεωργούση. Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.

Ελένη Γκαστή. Καθηγήτρια Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Αντώνης Γκρίτσης. Ηθοποιός– Απόφοιτος του Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης και του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (κατεύθυνση: Θεατρική Μετάφραση και Δημιουργική Γραφή) του Τμήματος

Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.

Μάνος Δαμασκηνός. Υποψήφιος Διδάκτωρ Τμήματος Θεατρικών Σπουδών – Ερευνητής

Ευδοκία Δεληπέτρου. Διδάκτωρ Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Ερευνήτρια

Δημήτρης Δημητριάδης. Λογοτέχνης, Θεατρικός Συγγραφέας, Μεταφραστής

Τίτικα Δημητρούλια. Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Κριτικός Λογοτεχνίας, Μεταφράστρια

Καίτη Διαμαντάκου. Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Ε.Κ.Π.Α. - Διευθύντρια του Εργαστηρίου Αρχαίου Δράματος και Θεατρολογικής Έρευνας

Κωνσταντίνα Ζηροπούλου. Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πατρών

Γρηγόρης Ιωαννίδης. Αναπληρωτής Καθηγητής και Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. – Κριτικός θεάτρου

Αλέξανδρος Κοέν. Σκηνοθέτης, Μεταφραστής, Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Δραματικής Σχολής «Ίασμος»

Ιώ Μανωλέσσου. Ερευνήτρια Α΄ βαθμίδας, Διευθύντρια του Κέντρου Ερευνών Νεοελληνικών Διαλέκτων, Ακαδημία Αθηνών

Βασιλική Μαντέλη. Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

Άγις Μαρίνης. Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πατρών

Δημήτρης Μαυρίκιος. Σκηνοθέτης, Δραματοουργός, Μεταφραστής, Επίτιμος Διδάκτωρ Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.

Άννα Μαυρολέων. Διδάσκουσα στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. - Επιστημονική Συνεργάτης του Εργαστηρίου Αρχαίου Δράματος & Θεατρολογικής Έρευνας Ε.Κ.Π.Α.

Μαίρη Μπαϊρακτάρη. Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας – Διδάσκουσα στο Π.Μ.Σ. Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. - Μεταφράστρια

Αύρα Ξεπαπαδάκου. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Ιωάννα Ρεμεδιάκη. Λέκτορας Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α.- Σκηνοθέτρια, ιδρύτρια και καλλιτεχνική διευθύντρια της θεατρικής ομάδας «Ίσον».

Δημήτρης Σταμάτης. Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Ε.Κ.Π.Α.

Θεόδωρος Κ. Στεφανόπουλος. Ομότιμος Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πατρών – Μεταφραστής

Θεόδωρος Κ. Στεφανόπουλος. Ομότιμος Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πατρών – Μεταφραστής

*

Επιστημονική Επιτροπή

Μαρία Γεωργούση – Τιτίκα Δημητρούλια –
Καίτη Διαμαντάκου – Γρηγόρης Ιωαννίδης –
Ιωάννα Ρεμεδιάκη

Οργανωτική Επιτροπή

Μάνος Δαμασκηνός – Ευδοκία Δεληπέτρον –
Καίτη Διαμαντάκου – Αλέξανδρος Κοέν

Καλλιτεχνικός Σχεδιασμός Δρωμένων

Αλέξανδρος Κοέν

Καλλιτεχνική - Συνεδριακή Υποστήριξη

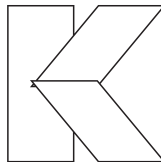
Ευφραιμία Αναστασίου – Αλεξάνδρα Βίντσι – Βίκυ Βολιώτη –
Κωνσταντίνα Δαρατσιανού – Βασιλεία Ζησιμοπούλου –
Αντώνης Κασιμάτης – Αθηνά Μιχαλοπούλου –
Γιώργος Μπάρδης – Δήμητρα Μπενίση – Μήνα Φάρδη

Ερευνητική Υποστήριξη

Κωνσταντίνα-Αϊσέ Γιλμάζ – Χριστίνα Κεφαλίδη –
Ναταλία Ξούρια – Αρετή Στραφιώτου

*

Η Ημερίδα πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Αδημοσίευτες μεταφράσεις αρχαίου δράματος: Εντοπισμός – Καταγραφή – Συγκέντρωση – Αξιολόγηση», με χρηματοδότη: Καταπίστευμα Κωνσταντίνου Τσαγκαδά - ΕΛΚΕ.

ΚΑΠΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Πίνακας εξωφύλλου: Εγγονόπουλος Νίκος, «Θέατρον» (1961), Λάδι σε μουσαμά, 92x73 εκ., Εθνική Πινακοθήκη, Αρ. Έργου: Π.2695